

DE BOUW VAN WHEERMOLEN

Als gevolg van de grote en toenemende woningnood in Amsterdam, nam in de jaren zestig de behoefte aan overloop naar Purmerend snel toe. Vanuit de rijksoverheid kreeg Purmerend de taak toegewezen om grote aantallen woningen te bouwen. Voor stadsuitbreiding kwam als eerste (in aansluiting op Overwhere) het gebied De Where en de Purmerringvaart in aanmerking. Door het grote tekort aan woningen moest sneller en in grotere aantallen worden gebouwd.

Poldermolen De Palingjager met links ernaast het stoomgemaal (ca. 1890)

Het stedenbouwkundig ontwerp voor Wheermolen werd op 16 maart 1962 door de gemeenteraad aangenomen. De naam van het uitbreidingsplan is hoogstwaarschijnlijk een verwijzing naar poldermolen 'De Palingjager' die op de Wheredijk heeft gestaan en de Overweersche Polder van overtollig water moest ontlasten. De molen werd, in het kader van het voortschrijdende mechanisatietijdperk, rond 1880 vervangen door een stoomgemaal en in 1900 afgebroken. Het stoomgemaal werd, op zijn beurt, in 1879 door een elektrisch gemaal vervangen, dat na de drooglegging van de polder werd stilgelegd. In 1985 werd het gemaalgebouw afgebroken nadat het nog enige jaren dienst had gedaan als onderkomen voor de rijwielerherstelplaats van Peetoom.

Afbraak

In oktober 1963 werd begonnen met het bouwrijp maken van het laagveen in het bouwgebied. De Churhillaan werd vanuit Overwhere doorgetrokken en aangesloten op de Purmerweg, waardoor de wijk Wheermolen feitelijk in tweeën werd gedeeld. Eind 1964 werd gestart met de bouw van de eerste laagbouwoningen in de Planetenbuurt. Om ruimte te maken voor alle nieuwbouw moest er het nodige aan bestaande bebouwing aan en rond de Wheredijk worden afgebroken, bijvoorbeeld de boerderij naast het gemaal aan de oostelijke zijde van de Wheermolenbrug, ten behoeve van de bouw van het Bernard Zweers flatgebouw. Ook de boerderij van de familie Brouwer, aan de andere kant van de brug, de plek waar later de voormalige Whereschool is gebouwd moest er aan geloven. In september 1965 wordt begonnen met slopen. En in 1970 werd het buurtje Tienhuizen aan de Wheredijk, in de volksmond 'Vlooienuurt' genoemd, gesloopt ten behoeve van de latere nieuwbouw van de woningen aan de Saturnusstraat.

De sloop van de boerderij van de familie Brouwer (1965)

Voornamelijk hoogbouw

De bouw van de Meteorenflats, 1968

Vanwege de hoge woningnood werd de bebouwing van Wheermolen in snel tempo de grond 'uitgestampt.' Op 7 november 1965 werden de eerste eengezinswoningen opgeleverd in de Kometenstraat. Daarna volgde de scheepstypenwijk, met straatnamen als Boeierstraat, Botterstraat en Aakstraat. Naast laagbouw bevatte het uitbreidingsplan Wheermolen voornamelijk hoogbouw, namelijk zestig procent. De bouwkundige trend in de jaren zestig was de galerijflat van twaalf verdiepingen. De eerste paal voor zes van dergelijke galerijflats aan de Meteorenweg werd op 5 oktober 1966 geslagen. De flats waren identiek en allemaal dertig meter hoog. Vanwege het nogal dominante karakter van deze bouwstijl kregen de flats al snel de bijnaam 'Chinese muur'. Ook aan de Mercuriusweg, de Anne Franklaan, de Rudolf Garrelsstraat, de Citerstraat, de Gouwzeestraat, de Bernard Zweersstraat en de Boeierstraat werden kolossale flatgebouwen gebouwd.

Voorzieningen

In de loop van de jaren kreeg de wijk steeds meer voorzieningen. In 1971 opende winkelcentrum Makado aan het J.F. Kennedyplein haar deuren. Vijf jaar later, in 1976, kreeg het een overkapping. In 1980 ontstond een grote brand in het winkelcentrum. Van de 32 winkelunits werden er 13 volledig verwoest en moest er weer worden her- en verbouwd. Begin jaren zeventig werd aan de Zonnelaan de kerk van Het Apostolisch Genootschap gebouwd, er kwam een dansschool, een kruisgebouw en een wijkcentrum; 't Noot. Ook 't Kinderparadijs, het volkstuintencomplex Isis, de heemtuin van het Instituut voor Natuur-educatie (IVN), de kwekerij van de gemeente, een trimbaan, een manege en een ijs- en skeelerbaan kregen een plek in Wheermolen.

Het Makadocentrum in 1978

Toekomst

Artist impression appartementen Kometenstraat

Na 50 jaar relatieve rust in Wheermolen is de wijk nu weer volop in ontwikkeling. De 'Chinese muur' is inmiddels gesloopt en heeft plaatsgemaakt voor moderne hoogbouw waarin onder meer een woonzorg complex is opgenomen. De entree van de wijk aan de zijde van de spoorwegovergang Overwhere wordt inmiddels gekenmerkt door het hoogste gebouw van Purmerend. Op de plaats van de onlangs afgebroken dansschool van Ruud van het Kaar in de Kometenstraat verrijst een complex met 30 appartementen. Wijkcentrum 't Noot is niet meer in gebruik als zodanig en staat op de nominatie om te worden gesloopt. Plannen voor een zorghotel op deze plaats zijn in een vergevorderd stadium. De voormalige manege is verplaatst naar het Purmerbos. Het gebouw van de voormalige Saturnusschool en de nog bestaande school 't Prisma ververdwijnen. Al deze veranderingen zijn slechts het begin van de herinrichting van Wheermolen. Voor de komende jaren staan er nog grootscheepse plannen op stapel. In totaal zullen er 574 woningen zijn gesloopt en 590 koop- en huurwoningen teruggebouwd. Driekwart van de openbare ruimte krijgt een grondige opknappbeurt.